

I den anden og sidste af disse foreslaas et Paalæg givet Kirke- og Undervisningsministeriet, der sandsynligvis vil forvolde Statskassen en lille aarlig Udgift, men som formentlig er baade rimeligt og nødvendigt. Mange af vore Kommuneskoler savne nutildbags i høj Grad det, man kalder et Skoleapparat: Klober, Kort, Afsbildninger af forskjellig Art o. desl., som, medens de bidrage til at lette Lærernes Arbejde, udvide Børnenes Forestillinger og klare deres Begreber. Sigeledes savnes i forskjellige Fag Lærebøger, der passe for Almue-skolens Undervisning. Det vilde formentlig være meget ønskeligt, om der samtidig med denne Lovs Udstedelse søgedes for disse Manglers Afhjælp. Men skal dette ske, maa Staten staa i Forskud, og den maa ogsaa hellere lide et lille Tab herved, end Kommunerne henviises alene til Boghandelen, af hvilken det hverken kan forlanges, at den skal holde meget store, altid tilstrækkelige Dplag eller udsælge disse Gjenstande til den billigst mulige Pris. Men jo billigere Kommunerne kunne anskaffe deslige Fornødenheder, desto lettere ville de kunne forsyne de fattige Forsældres Børn med de Skolefornødenheder, der ere en Betingelse for, at de kunne have samme Nytte af Undervisningen som de Velhavendes.

Endelig foreslaar Udvalget, at Oversigten over Lovforslagets Indhold lettes ved dets Inddeling i 6 Afsnit, og at Titlen undergaar en Ændring, der ingen Begrundelse behøver.

Mindretallet (N. Bedersen og N. Ras mussen) staar paa samme Standpunkt og med de samme Anskuelser om Almue-skolevæsenet som af os antydtes i Landssthingets Udvalgsbetænkning 28de Marts 1874 over det af den daværende Regjering forelagte Lovforslag om Skolevæsenet. Da Mindretallet nu ikke ser sig i Stand til at gaa ind paa det foreliggende Forslag og er aldeles overbevist om, at det vilde være unyttigt fortiden at fremsomme med et lignende Forslag som det af Mindretallet opstillede i Betænkningen 28de Marts 1874, indskrænker man sig til at henvise til samme, og skal om det foreliggende Forslag yttre Følgende:

Der er og har altid været forskjellige Meninger om, hvad Godt og Gavnligt eller Stadeligt der er udrettet med Skoleloven af 1814. Mindretallet er af den Anskuelse, at den Tvang, der ved den blev indført og udbillet ved det Lærerpersonele, som af Staten uddannedes og beskikkedes, har været til ubødelig Skade for den almindelige Befolkning. Den Maade, hvorpaa Undervisningen i den første Menneskealder efter 1814 blev ledet, var mere dødbringende end oplivende. Den kvalte al Lyst hos Børnene til Selvarbejde, hvilken den da opvokende Slægt maatte komme til at

høre Præg af, og som vil spores i evindelige Tider. Vel er den Undervisningsmaade nu, — Mindretallet vil gjerne tro det — paa de allerfleste Steder for en væsentlig Del forandret; men saalænge Almue-skolens Ordning hviler paa Loven af 1814, er det meget usikkert, om der kan arbeides videre i den Retning, som Befolkningen efter mange Aars Anstrængelser har tilkæmpet sig, eller om Staten ved sit Tilsyn skulde faae Magt til at gaa tilbage og føre Undervisningen ind i samme Spor som lige efter 1814.

Men om end Mindretallet villig indrømmer, at der er kommet mere Liv i Almue-skolen, saa indrømmer det ingenlunde, at Skoleloven af 1814 har nogen Del deri. Derimod forekommer det Mindretallet, at det er kjendeligt nok, at det er Fristolen og de Mænd, der virke i dens Tjeneste, og iblandt disse da ikke mindst de, der have holdt Skole for den konfirmerede Ungdom, der Lid efter anden, Skridt for Skridt, ved deres Virken paa Befolkningen have trunget Statskolen til at bruge tilbørlig den samme Maade at undervise paa som i Fristolen og derved bragt mere Liv end forhen. Det skal ogsaa villig indrømmes, at en stor Del af de Mænd, som ere ansatte i Statsk skolens Tjeneste, have et aabent Die for, hvorledes der helst skulde virkes, men at de hindres deri baade af Loven og især af Tilsynet, som paa en søelig Maade kan gjøre sig gjældende, idet Lovens Fortolkere og de Tilsynshavende i Mangt og Meget ere de samme Personer.

Naar der nu skulde reformeres paa Almue-skolevæsenet, forekommer det Mindretallet, at de noget over 60 Aar, der ere gaaede, siden Loven af 1814 udkom, bestemt nok angive, at Befolkningen gjør Fordring paa igjennem Kommunen og saavidt mulig ved egen Hjælp selv at sørge for sine Børns Undervisning med meget mindre Indblanding fra Statens Side end efter de nu gjældende Love, ikke at tale om Loven fra 1814. Havde Regjeringen havt Die for det, som Befolkningen gjør Krav paa, naar der forlanges en bedre Børneoplysning, og havde den havt Hjerter til at tage Hensyn dertil, da havde den ikke forelagt et Lovforslag om Skolevæsenet som det foreliggende. Det er saa langt fra, at Lovforslaget gaar i den Retning, Mindretallet formener, der bør gaas, at der endog gjøres Forsøg paa at komme bort fra Bestemmelserne i Lovene af 2den Mai 1855 og 8de Marts 1856, Bestemmelser, som Befolkningen sætter stor Pris paa at bibeholde, og som Mindretallet er overbevist om have gjort stor Nytte.

Med Hensyn til det Økonomiske ved det foreliggende Forslag har Mindretallet ingen Forestilling om, hvad Befolkningen endog tilnærmelsesvis vil blive, hverken for Kommunen eller for Staten, hvilket dog under Lidet som de nærværende er af megen Betydning. Om de store Bidrag, der skulde udredes af Statskassen, ville kom-